

Obisk, ki je Slovenijo postavil na Zahod

Papež v mladi državi Podpora Vatikana je bila pomemben signal mednarodni skupnosti

»Na koncu so se o papežu pogovarjali vsi, tudi tisti, ki ga morda niso videli ali niso prišli zraven. Največji čudež je bil, da je vse gladko potekalo. Ko se je v Postojni na železniški postaji po končanem srečanju s papežem zbralo deset tisoč mladih, ki so čakali vlake, se nikomur ni zgodilo nič slabega,« se je majskih dni leta 1996 spomnil član pripravljalnega odbora papeževega obiska Janez Gril, nekdanji direktor in dolgoletni urednik tednika *Družina*.

SAŠA BOJC

»To je bil zelo velik dogodek. Tisti, ki smo ga pripravljali, smo sproti ugotavljali, kaj vse je treba pripraviti. Sodelovanje z državo je bilo zgledno, zelo smo si pomagali, se podpirali, dogovarjali. Hitro se je ugotovilo, da brez tiskovnega urada škofovska konferenca ne more delovati. V tej mešani organizacijski skupini sem bil odgovoren tudi za logistiko, organizacijo in vse razdelitve romarjev, kam bo kdo šel, kako se bodo pripeljali, kje bodo bivali in podobno. Bilo nam je v veliko zadoščenje, da so bili ljudje zadovoljni,« je povzel pripravo.

Dolgoletni Delov dopisnik iz Rima in Vatikana Tone Hočevar je papeški obisk v Sloveniji opisal kot bolj slovesen kot kje drugje. »Ko je Janez Pavel II. tedaj zmagovito prišel v Slovenijo, je še vedno zavzel slovenski del katoliškega sveta. Komaj nekaj let prej je s padcem berlinskega zidu dosegel svojo in cerkveno največjo zmago,« je povedal. Hočevar je papeža spremljal že na prvem potovanju januarja 1979, ko je obiskal Mehiko, pozneje je kot novinar poročal o njegovem obisku na severu Italije, v Trstu, kjer po Hočevarevih besedah še zdaleč ni bilo tako prisrčno kot v Sloveniji. »O njegovem obisku v Belgiji sem si najbolj zapomnil prazne ulice, papež je mahal redkim ljudem, ki so ga pozdravili z oken. Med vsemi njegovimi potovanji je bil zato 'Papež ma vas rad' nekaj čisto posebnega. Celo pot v Sveto deželo bi se težko primerjala s slovenskim praznikom,« je povzel vtise s poročevalskih poti.

Priznanje kot moderni članici mednarodne skupnosti

Dimitrij Rupel je kot tedanji ljubljanski župan 18. maja 1996 Janezu Pavlu II. v Stožicah podaril zlat kelih, ki so ga izdelali po načrtih Jožeta Plečnika. Papež se je ob tej priložnosti podpisal v mestno spominsko knjigo. »Za mnoge Slovence je njegov obisk pomenil potrdilo katoliške kulture, za vse pa dokončno uvrstitev Slovenije

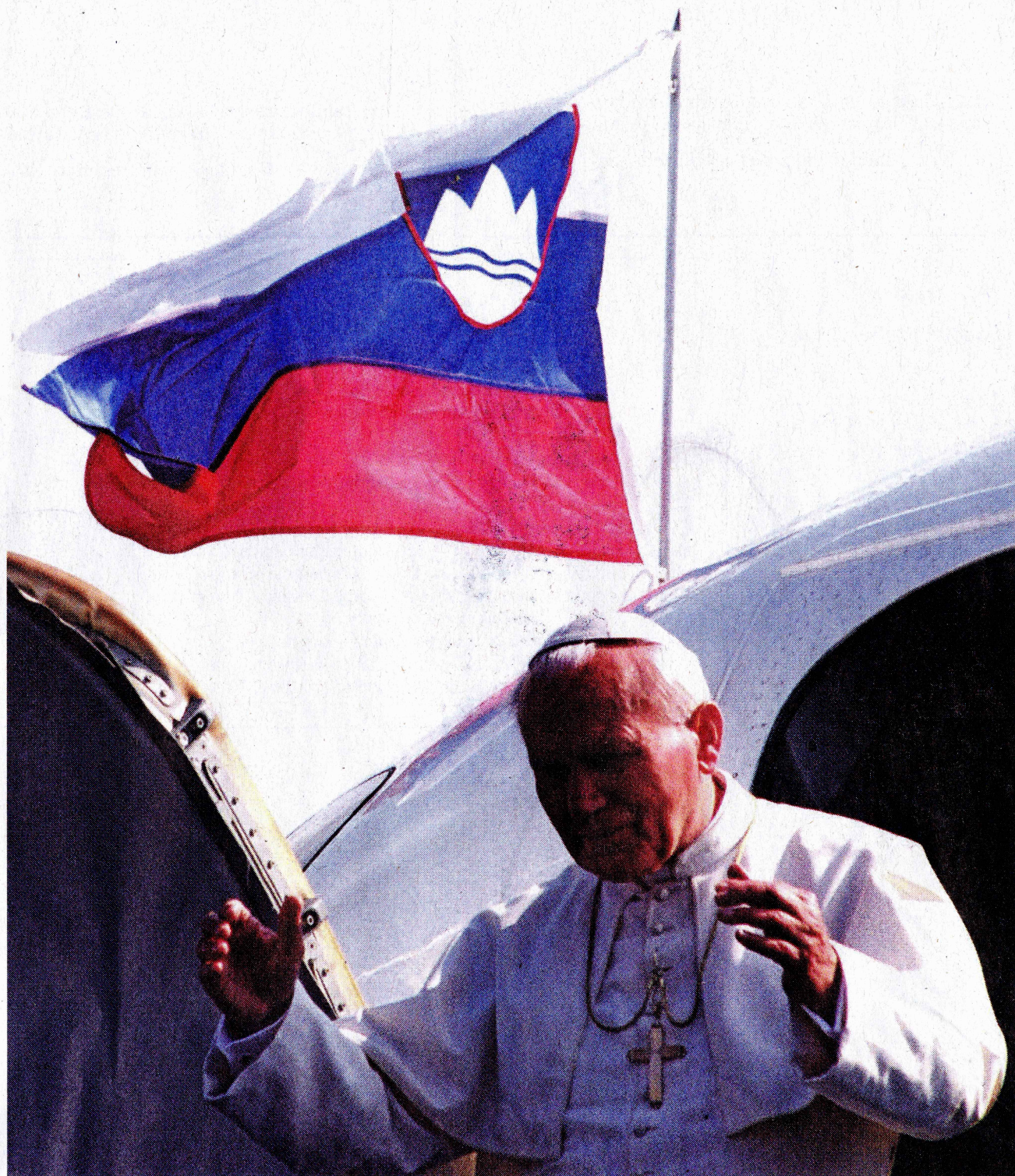
med države zahodne civilizacije,« je ocenil pomen zgodovinskega obiska.

Ne smemo pozabiti, da je bil Sveti sedež štiri leta pred papeževim obiskom med prvimi, ki so priznali samostojno Slovenijo. K papeževi obveščenosti o jugoslovanskem dogajanju je po besedah Rupla, tedanjega zunanjega ministra Demosove vlade, pomembno prispevala dramatično pismo ljubljanskega nadškofa Šuštarja; poteza Svetega sedeža je bila spodbuda predvsem za Italijo, ki je imela krščansko-demokratsko vlado, vendar socialističnega zunanjega ministra. Po priznanju Vatikana 13. januarja 1992 so sledile države Evropske unije. »V Ljubljani smo bili najbolj veseli skoraj sočasnega priznanja Svetega sedeža in EU, veselje je bilo tolikšno, ker smo bili pred tem nestrpni zaradi številnih moratorijev in skeptičnih mnenj na jugoslovanski in slovenski levici,« se je spomnil sogovornik.

Da sta bila priznanje in podpora Vatikana izjemno pomembna, eno od potrdil, ki jih je potrebovala mlada država, da se je pokazala in predstavila kot nova suverena, moderna članica mednarodne skupnosti, je ocenil tudi mednarodni pravnik in diplomat Ernest Petrič. »Papež nima velike trde moči, velike vojske ..., ima pa izjemno mehko moč prepričevanja, vero, vernike, je (katoliška) organizacija, ki je prisotna in deluje po vsem svetu, zlasti pa v Evropi. Sveti sedež se običajno odloči, in to zelo hitro, za priznanje nove države, ki je katoliška oziroma v kateri je prisotna katoliška vera,« je pojasnil. Papeški obisk štiri leta po priznanju je komentiral z besedami, da je šel papež obiskat novo »ovčico«. »Z Vatikanom smo podpisali sporazum, s katerim smo uredili odnose med Republiko Slovenijo in Sedežem svete Rimskokatoliške cerkve, in potem je bilo logično, da nas je takratni papež obiskal,« je povedal. Morda je k temu nekaj prispevalo tudi dejstvo, da je bil papež slovenskega rodu in je veliko potoval po svetu. Kot Poljak je dobro poznal probleme tako imenovanih držav nekdanjega vzhodnega bloka, vera vanje je bila tako ali drugače preganjana. »Zato je imel papežev obisk tudi v tem pogledu simbolično težo tako za to državo kot za Vatikan, predvsem pa za vernike,« je prepričan Petrič.

Kdaj po Grilovem mnenju lahko spet pričakujemo obisk papeža v Sloveniji? »Moral bi se zgoditi kakšen pomemben dogodek, ker kar tako ne bo prišel. Lepo, da ga država vabi, lepo, da ga tudi škofje vabijo, ampak nekaj se mora zgoditi, denimo da bi Baraga postal svetnik ali pa velik cerkveni dogodek, ki bi imel širši pomen.«

► **STRAN 21**

Priznanje in podpora Vatikana sta bila eno od potrdil, ki jih je potrebovala mlada država, da se je pokazala in predstavila kot nova suverena, moderna članica mednarodne skupnosti. FOTO JOCO ŽNIDARŠIČ

Zgodovinski maj '96: papež pri Slovencih

Obisk Janeza Pavla II. Prvi in do zdaj edini papeški obisk v samostojni Sloveniji je povezal državni vrh, Cerkev in množice vernikov

Janez Pavel II. (Karol Józef Wojtyła), 1920–2005, je bil 16. oktobra 1978 izvoljen za papeža. V svojem 27-letnem pontifikatu je prepotoval 1.247.613 kilometrov, obiskal 129 držav in se srečal z več kot 1590 predsedniki oziroma predsedniki vlad. Za blažene je razglasil 1340 ljudi, več kot katerikoli njegov predhodnik.

Papež Janez Pavel II. je dvakrat obiskal Slovenijo, prvič med 17. in 19. majem 1996, drugič 19. septembra 1999 ob beatifikaciji Antona Martina Slomška, ko je obisk trajal le pol dneva, a je prinesel tudi največji shod ljudi v zgodovini Slovenije. Na beatifikaciji naj bi se namreč zbralo 200.000 ljudi.

Med tridnevним obiskom je papež daroval svete maše v Ljubljani, Postojni in Mariboru. Na svoj 76. rojstni dan, 18. maja 1996, je v ljubljanskih Stožicah nagovoril okoli 100.000 ljudi. FOTO JOCO ŽNIDARŠIČ

Bil je petek, 17. maja 1996. Vroč, skoraj poletni dan. Ob 16.45 je na brniškem letališču pristalo letalo Alitalie s papežem Janezom Pavlom III. na krovu. Za samostojno Slovenijo, staro komaj pet let, se je začel največji organizacijski, varnostni in medijski dogodek dotlej – in nepozabno doživetje za približno 250.000 Slovencev, ki so se neposredno srečali s papežem. To je bil prvi in do zdaj edini papeški obisk v zgodovini samostojne Slovenije in po tem, ko je Sveti sedež leta 1992 priznal njeno neodvisnost.

TANJA JAKLIČ

Vrhovnega poglavarja Rimskokatoliške cerkve in prvega slovanskega papeža je spremljal kardinal državni tajnik Angelo

Sodano. Na brniškem letališču so ju pričakali najvišji državni in cerkveni predstavniki, diplomatski zbor ter verniki. Protokol je bil natančen in dosleden: Janez Pavel II. je že z vrha letalskih stopnic navzoče pozdravil z značilno kretnjo roke, nato pa, tako kot ob vsakem obisku zunaj Vatikana, poljubil zemljo države, v katero je prišel. Deček in deklica sta mu podala prst, prineseno iz geološkega središča Slovenije. Ko je stopil na slovenska tla, so po vsej državi zazvonili zvonovi slovenskih cerkva.

Po protokolarni predstavitvi in po vatikanski ter slovenski himni je papež obhodil častno enoto Slovenske vojske, nato ga je pozdravil predsednik države Milan Kučan skupaj z najvišjimi državnimi predstavniki. »Vaša svetost, moje zadovoljstvo in veselje nad dolgo pri-

čakovanim obiskom delijo državljanke in državljani naše domovine, katoličani in drugi kristjani, vsi ljudje dobre volje. Dobrodošli med nami,« je dejal Kučan in poudaril, da Slovenija ne bo pozabila, da je Sveti sedež med prvimi priznal slovensko državo. Predsednik je papežu izročil darilo – oljenko, poimenovano luč sožitja. Premier Janez Drnovšek mu je naslednji dan podaril še litografijo Ljubljane neznanega avtorja iz leta 1840.

Janez Pavel II. se je v slovenščini zahvalil za prisrčno dobrodošlico. »Do prvega papeževnega pastoralnega obiska v Sloveniji prihaja po tem, ko ste že dosegli samostojnost. Ta novi zgodovinski korak še povečuje moje veselje, da sem med vami. Tudi danes Sveti sedež podpira prizadevanja, s katerimi skušate premagati neo-

gibne težave, povezane z novim obdobjem vaše zgodovine.«

Nato je odšel na zasebni obisk na Brezje. V tamkajšnji baziliki je molil pred znamenito podobo Marije Pomagaj in se srečal s samostansko družino slovenskih frančiškanov. Pozno popoldne se je na Brdu pri Kranju ponovno srečal s predsednikom Kučanom in nekaterimi člani vlade. Pogovori so segli od evropske prihodnosti Slovenije do miru na Balkanu, usode beguncev, zazrtosti Slovencev v preteklost in odprtih vprašanj med državo in Cerkvijo.

Ko je zvečer prispel v Ljubljano, je blagoslovil nova glavna in stranska vrata stolnice, delo kiparjev Toneta Demšarja in Mirsada Begića, ter opravil večernice z duhovniki, redovniki, redovnicami in predstavniki laikov.

Sto tisoč ljudi

Med tridnevni obiskom je papež daroval svete maše v Ljubljani, Postojni in Mariboru. Na svoj 76. rojstni dan, 18. maja 1996, je na hipodromu v Stožicah nagoovoril okoli 100.000 ljudi. Popoldne se je v Postojni srečal z mladimi; pričakalo ga je najmanj 50.000 ljudi, med njimi okoli 30.000 mladih iz vseh slovenskih župnij, pridružili pa so se jim tudi vrstniki iz Hrvaške, Italije, Avstrije, Madžarske ter Bosne in Hercegovine. Množico je navdušil s preprostimi besedami, ki jih nismo pozabili do danes: »Papež 'ma vas rad.«

Papežev prvi obisk v Sloveniji je imel tudi močan zgodovinski poudarek. Sovpadel je namreč s 1250. obletnico začetkov krščanstva na Slovenskem in 1200. obletnico oglejsko-čedadске sinode, ki je postavila temelje misijonskega in pasto-

ralnega dela med Slovenci južno od Drave. »Naj Bog blagoslovi predrago Slovenijo,« je na zadnjem srečanju s slovenskimi verniki zaklical papež Janez Pavel II. Svoje tridnevno apostolsko potovanje po Sloveniji je sklenil s pastoralnim obiskom mariborske škofije. Maše na Letališču Maribor se je udeležilo okrog 100.000 ljudi, po njej se je papež odpeljal v Maribor, kjer je na Slomškovem trgu blagoslovil Fontano miru, nato je obiskal stolnico in molil na Slomškovem grobu. Nekaj minut pred 20. uro je posebno letalo slovenskega letalskega prevoznika z visokim gostom z mariborskega letališča poletelo proti Rimu.

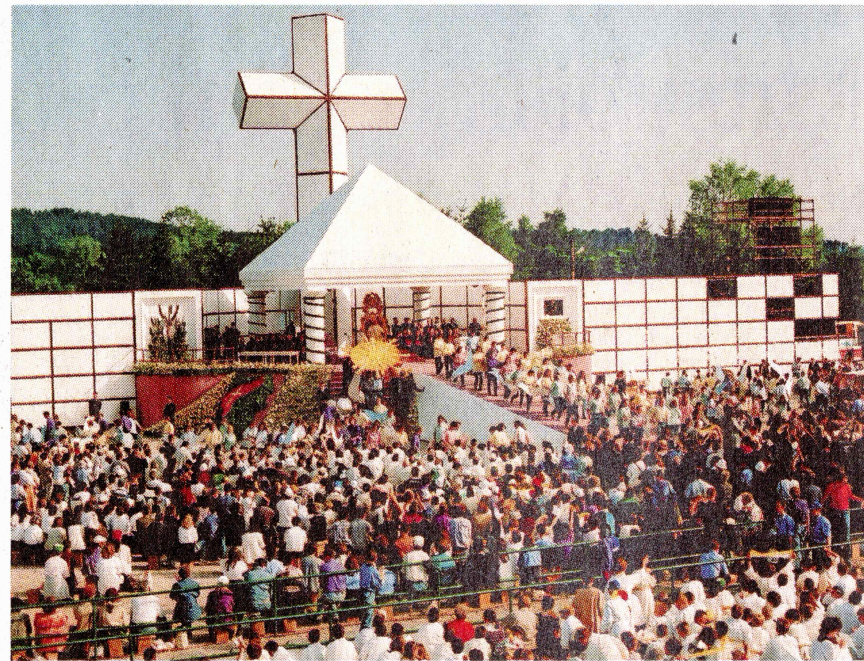
»Trije dnevi zgodovinskega obiska papeža v Sloveniji so ta hip že preteklost, ki bodo prej ali slej tudi zares postali zgodovina,« je dan zatem pisalo v Delovi *Temi dneva*.

Janez Pavel II. je, tako kot ob vsakem obisku zunaj Vatikana, najprej poljubil zemljo države, v katero je prišel. Deček in deklica sta mu podala prst, prineseno iz geološkega središča Slovenije. FOTO TOMI LOMBAR

Slovenijo je obiskal na povabilo takratnega predsednika republike Milana Kučana in slovenskih cerkvenih oblasti. FOTO LEONHARD FOEGER/REUTERS

V Postojni se je srečal tudi z mladimi. Množico je navdušil s preprostimi besedami »papež 'ma vas rad«. FOTO IGOR MODIC